

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

Кафедра інформатики, кінезіології та кіберспорту

Свістельник І. Р.

ЛЕКЦІЯ № 7-8

**Цитування та бібліографування.
Складання списку використаних джерел до наукових робіт**

з навчальної дисципліни

**„ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА
ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ”**
галузь знань 07 „Управління та адміністрування”
спеціальність 073 „Менеджмент”
рівень вищої освіти – бакалавр
факультет туризму

ТЕМА. Цитування та бібліографування. Складання списку використаних джерел до наукових робіт

План

1. Самостійна робота студента.
2. Бібліографія та бібліографування.
3. Правила складання списку використаних джерел до наукових робіт.

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність здобувача вищої освіти, яку він здійснює за завданнями викладача без його прямої участі. Це один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять. Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу відбувається в аудиторіях, лабораторіях, бібліотеці, за допомогою мережі інтернет, в домашніх умовах.

СРС є етапом розв'язання навчально-пізнавальних завдань, які розглядали на лекційних, семінарських, практичних і лабораторних заняттях. Вона здійснюється під час підготовки до семінарських і практичних занять, а також під час виконання завдань, які передбачені для самостійного опрацювання тем навчальної дисципліни. В процесі виконання самостійної роботи здійснюється самоосвіта студента, яка сприяє поглибленню, розширенню і ґрунтовному засвоєнню знань. Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення та опрацювання наукової інформації (книг, статей, документів з мережі інтернет); написання рефератів, есе інших академічних текстів.

Одним з основних аспектів організації самостійної роботи є пошук інформації, використання джерел інформації відповідно до завдань і умов освітньої діяльності; навички користування бібліографічними та допоміжними матеріалами.

Під час виконання самостійних завдань студент повинен вміти знаходити необхідну інформацію, її аналізувати та правильно представляти у вигляді цитування та списку використаних джерел (складати бібліографію).

Бібліографія – це галузь науково-практичної діяльності, завданням якої передбачено інформувати про твори друку чи інші документи.

Процес підготовки опрацьованих джерел називають *бібліографуванням*. Він складається з кількох операцій, які називають методами бібліографування. До методів бібліографування належать:

- бібліографічне виявлення;
- бібліографічний відбір;
- бібліографічна характеристика;
- бібліографічне групування.

Бібліографічне виявлення здійснюють шляхом документального чи бібліографічного **пошуку** документів, без звернення до них самих.

Бібліографічний відбір здійснюють шляхом безпосереднього знайомства з документом (вивчення його візуально: перегляд, читання).

Бібліографічну характеристику складають за допомогою бібліографічних записів на підставі бібліографічного аналізу (вивчення) документів (їх форми та змісту). Способами бібліографічної характеристики є **бібліографічний опис** та **анотація**.

Бібліографічний опис – це відомості про документ, наведені за певними правилами для його ідентифікації та загальної характеристики. Правила бібліографічного опису документів складають на підставі Державного стандарту України, який є обов'язковим для виконання.

Анотація – це коротка характеристика документа, яка пояснює його зміст, призначення, форму та інші особливості. Анотація має вигляд стислого коментаря або пояснення щодо змісту документа, його призначення і форми.

Бібліографічним групуванням називають: групування бібліографічних записів за **абеткою прізвищ авторів або назв документів**; **хронологічні бібліографічні описи за датами видання документів**; за **типологічними ознаками документів** (за видами видань, жанрами літератури).

Усі методи бібліографування поділяють на **аналіз і синтез** інформації. Бібліографічний опис документа починається з його **аналізу** й уявного поділу на елементи: прізвище та ініціали автора, назва, підзаголовні дані, вихідні дані, кількісна характеристика документа тощо. Але для здійснення бібліографічного опису потрібно об'єднати всі ці елементи за певними правилами та представити

їх як цілісність, тобто здійснити **синтез**. Таким чином аналіз і синтез надзвичайно важливі для укладання бібліографічного опису.

Готуючись до написання реферату, есе, доповіді чи кваліфікаційної (курсної, дипломної, магістерської) роботи, студент повинен ретельно вивчити джерела інформації з обраної ним теми, відібрати необхідний інформаційний матеріал, його проаналізувати і представити у вигляді цитування та бібліографування. В процесі пошуку джерел слід використовувати широкий спектр наукової літератури: монографії, навчальні посібники, статті з журналів, збірників наукових праць та матеріалів наукових конференцій; не нехтувати виданнями довідково-енциклопедичного характеру: галузевими довідниками, енциклопедіями, словниками тощо, які дозволяють з'ясувати значення окремих понять та термінів; нормативними документами. Використовувати мережу інтернет як засіб пошуку найактуальнішої інформації.

Слід також звертати увагу на вимоги щодо цитування бібліографічних джерел у тексті академічної роботи.

Цитування (лат. *citatum* від *cito* – викликаю, проголошую, називаю) – це пряме використання першоджерела з покликанням на нього; уведення тексту іншого автора до власного тексту; пряме, а іноді опосередковане запозичення окремих елементів тексту інформаційного джерела.

До видів цитувань належать:

пряме – дослівне цитування автора;

непряме – виклад думок, ідей автора своїми словами з використанням перефразування та узагальнення.

Вимоги до цитування:

- текст цитати беруть у лапки («...») і наводять в тій граматичній формі, в якій він поданий у першоджерелі;
- цитування має бути повним, без скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора;

- під час цитування допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту з використанням трьох крапок;
- кожна цитату обов'язково супроводжують покликанням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі думок інших авторів своїми словами) слід дотримуватися точності викладених думок автора.

Цитування є важливим елементом наукового дослідження в процесі аналізу та синтезу інформації. Спираючись на зміст цитати, можна створити систему переконливих доказів, потрібних для об'єктивної характеристики дослідження. Цитати слід використовувати і для підкріплення окремих власних тверджень. Найчастіше цитати й інші запозичені матеріали застосовують у процесі написання огляду літератури – одного з важливих етапів підготовки наукового дослідження.

Правила оформлення цитат:

1. Текст цитати:

- починати і закінчувати лапками;
- наводити зі збереженням особливостей авторського написання;
- обов'язково супроводжувати бібліографічними посиланнями на джерело.

2. Всі знаки пунктуації всередині цитати повинні точно відтворювати авторську пунктуацію.

3. Цитати необхідно наводити лише з першоджерел.

Якщо першоджерело недоступне, можна скористатися цитатою, опублікованому в іншому виданні. Тоді перед бібліографічним джерелом вказують «Цит. за ....».

4. Пропуск окремих слів, речень, абзаців під час цитування:

- допускається лише в тому разі, коли це не призведе до спотворення тексту;

- пропуск слів позначається трьома крапками;
- пропуск одного або декількох речень позначається <...> (три крапки в кутових дужках).

5. **Законодавчі та нормативні акти** (закони, укази, постанови) цитують за офіційним виданням в редакції останнього оновлення.

До цитат належить перефразування.

Перефразування – це переказ тексту оригіналу своїми словами з обов'язковим посиланням на джерело цитування.

Перефразування використовуємо коли:

- оригінальні цитати надто об'ємні для прямого цитування;
- необхідно представити узагальнену інформацію при одночасному посиланні на декілька джерел;
- необхідно коротко викласти зміст результатів дослідження, на які даються посилання в роботі;
- процитувати джерело іноземною мовою.

Під час перефразування важливо:

- не змінювати первинний текст;
- творчо переосмислювати інформацію;
- зберігати баланс між цитованими джерелами та власними думками;
- здійснювати посилання на джерела інформації.

Увага! Якщо перефразовуємо частини тексту зі зміною порядку слів або наслідуємо структуру їхньої аргументації без посилання на джерело, то таке перефразування буде **плагіатом**.

Кваліфікаційна робота – це самостійно виконана науково-дослідна робота здобувача вищої освіти, яка передбачає авторське бачення проблеми, можливості її дослідження та розв'язання. Метою кваліфікаційної роботи є

встановлення відповідності між засвоєними здобувачами вищої освіти знань, умінь, навичок та компетентностей вимогам кваліфікації фахівця за відповідною спеціальністю.

Кваліфікаційна робота демонструє: рівень теоретичних знань; уміння комплексно аналізувати проблему дослідження; здатність систематизувати та критично аналізувати джерела інформації (думки й підходи) з досліджуваної проблеми, формулювати власну точку зору на проблему, що розглядається; нестандартно вирішувати професійні завдання.

Робота з джерелами інформації – важливий етап наукового дослідження та написання кваліфікаційної роботи. Їх огляд дозволяє ознайомитися з науковими працями за обраною темою. Під час роботи з першоджерелами слід дотримуватися певних правил: групувати та класифікувати інформацію, робити нотатки, розрізняти джерела і критичну інформацію, виписувати всі вихідні дані джерела (метадані). Не припускати помилок: аналізувати, а не переказувати текст, не вносити до тексту дискусії, не цитувати першоджерело за чужими працями, не наводити задовгі чи непотрібні цитати.

Результати пошуку інформації необхідно правильно представити у вигляді списку використаних джерел. **Список використаних джерел** – це упорядкований в алфавітно-хронологічній послідовності перелік бібліографічних описів інформаційних документів за певною темою. Він є важливим компонентом наукової роботи. Його зміст дозволяє скласти уявлення про масштаб і глибину теоретичного аналізу досліджуваної проблеми, а оформлення показує загальну культуру роботи з науковим документом. Список характеризує ступінь вивчення конкретної проблеми здобувачем вищої освіти; дозволяє документально підтвердити достовірність і точність наведених у тексті запозичень: таблиць, ілюстрацій, формул, цитат, фактів, текстів і документів.

Складаючи список використаних джерел, слід *зважати на певні правила*. До списку мають входити:

1. Офіційні документи, які публікуються від імені державних або громадських організацій, установ та відомств і свідчать про

актуальність досліджуваної теми (Закони, Укази, розпорядження, постанови).

2. Основні праці провідних фахівців галузі, інших галузей науки.
3. Праці авторів, що відображають усі точки зору вирішення проблеми.
4. Праці наукового керівника.
5. Іноземні джерела.

Список повинен містити не тільки книги чи статті зі збірників наукових праць/журналів, а й монографії, дисертації/автореферати дисертацій, електронні ресурси тощо.

!Пам'ятайте, до списку використаних джерел необхідно включати усі наукові праці, які цитуються в тексті кваліфікаційної роботи. У список **не слід** включати ті роботи, на які немає покликань у тексті і які не були використані під час написання тексту. Наявність покликань на джерела іноземних авторів є обов'язковою вимогою для сучасної наукової роботи, оскільки показують рівень теоретичної розробки проблеми, свідчать про дослідницьку активність здобувача вищої освіти. Звертайте увагу також на часовий термін покликань. Він має становити **від року до десяти**. Після десяти років першоджерело не має новизни і не є актуальним.

Кожний бібліографічний запис необхідно починати з нового рядка. Він має бути нумерований (1.). Під час цитування у тексті застосовують квадратну дужку [] і порядковий номер джерела, що цитується.

Наприклад: текст цитати [5].

Покликання на номер джерела беруть у квадратні дужки та ставлять після цитованого фрагменту без знаків пунктуації. Під час цитування проміжки і розділові знаки необхідно підпорядковувати загальним правилам пунктуації: у тексті проміжок застосовують між текстом і відкритою квадратною дужкою „[”, потім без проміжків вказують номер покликання і закривають квадратну дужку, „]”, після якої ставлять крапку чи кому і знову проміжок, якщо речення незавершене.

Зверніть увагу! В кваліфікаційних роботах не допускаються покликання на одне і теж саме джерело під різними номерами, не застосовують також вислів „там само”.

Джерела слід розташовувати **в алфавітному порядку авторів або назв праць (якщо авторів більше ніж три)**, застосовуючи **український алфавіт**. В кожній літері також необхідно застосовувати алфавіт (2-га літера за алфавітом, 3-тя літера за алфавітом тощо). Наприклад: Агаджанян, Агеєв, Афонін.

Роботи одного автора групують за алфавітом **їх назв** (це дозволить уникнути повторів), роботи авторів з однаковими прізвищами групують за алфавітом **ініціалів авторів**.

Іноземні джерела – наприкінці, після українського алфавіту за латинською абеткою.

УВАГА! Не використовуйте джерела мовою агресора.

Якщо ви не знаєте як розташувати цитовані документи в алфавітному порядку, тоді на допомогу прийде комп'ютер: необхідно відкрити текстовий редактор Word, знайти на верхній панелі надпис „Таблиця”, в середині таблиці надпис „Сортування”, виокремити цитовані документи, що складені за прізвищами авторів і натиснути „сортування”. Комп'ютер відсортує список відповідно до українсько-російського алфавіту.

Іноземні видання наводять наприкінці списку, після українсько-російських видань, застосовуючи латинський алфавіт.

Укладаючи бібліографічний опис у списку використаних джерел, необхідно дотримуватися вимог **державних стандартів України**, або одного з міжнародних стилів цитування.

Пам'ятайте й про те, що бібліографічний опис здійснюють **лише мовою оригіналу** (двомовність не допускається), список обов'язково нумерують, під час опису застосовують знаки пунктуації: крапки, коми, двокрапки і кому з крапкою.

Назви книг, статей чи видавництва **ніколи не беруть у лапки**; під час опису застосовують певні скорочення, але не у назві, а у підназві, наприклад: Молода спортивна наука України (назва) : зб. наук. пр. (підназва). Прізвища від

ініціалів ніколи не роз'єднують (не переносять на інший рядок); у міжсторінковому інтервалі застосовують **тире**, а не дефіс (59–62), в електронних джерелах **обов'язково** вказують про те, що це електронний ресурс [Електронний ресурс] і наводять дату перегляду (дата перегляду: 27.09.2021).

Під час цитування законодавчих чи відомчих актів спочатку вказують назву документа, далі загальну назву законодавчого акту (Указ чи Закон України, наказ чи розпорядження), наприклад: Про інформацію : Закон України, потім його номер та рік прийняття.

!Назви міст ніколи НЕ СКОРОЧУЮТЬ. Їх зазначають повністю: Київ, Одеса, Львів, Полтава тощо.

Зверніть увагу! При запозиченні графічних матеріалів (таблиць, схем, малюнків, фотографій тощо), а також експериментальних даних (зокрема, первинних матеріалів) з наукових праць інших авторів покликання на них є **ОБОВ'ЯЗКОВИМИ!**

Наводячи у тексті покликання, зверніть увагу на стать цитованого автора і правильне відмінювання його прізвища (інколи зустрічаються помилки, пов'язані з неправильним написанням прізвищ чоловічого та жіночого роду).

Під час друкування списку використаних джерел дотримуйтеся правил комп'ютерного набору тексту (інтервал 1,5 шрифт Times, кегль 14!) і застосовуйте **пробіли** між словами, прізвищами та ініціалами.

Пам'ятайте: під час аналітичного опрацювання інформаційних джерел необхідно дотримуватися правил інформаційної етики та авторських прав, уникати **плагіату** (запозичення чужих думок, доказаних фактів, розроблених концепцій інших осіб без покликання на автора, а отже їх привласнення в тексті).

Назву списку покликань необхідно назвати

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(великими літерами, по центру, без лапок)

Нижче наведено приклади оформлення списку використаних джерел згідно Державного стандарту України 8302:2015. Зверніть увагу на пробіли між визначенням типу інформаційного документа (конспект лекцій, навчально-методичний посібник, монографія, наказ, Указ тощо).

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок 2017 року

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p style="text-align: center;">Книги:</p> <p>Один автор</p> <p style="color: red; font-size: small;">(зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
<p>Два автори</p> <p style="color: red; font-size: small;">(зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.

	212 с.
Три автори (зверніть увагу на пробіли між двокрапками)	<p>1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p> <p>2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
Чотири і більше авторів (зверніть увагу на пробіли між двокрапками)	<p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники (зверніть увагу на пробіли між двокрапками)	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора (зверніть увагу на пробіли між двокрапками)	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довідник / за заг.</p>

	<p>ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
<p>Багатотомні видання</p> <p>(зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</p>	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p>
<p>Автореферат и дисертацій</p> <p>(зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</p>	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>
<p>Дисертації</p> <p>(зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</p>	<p>1. Авдеева О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII – початок ХХ ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p>
<p>Законодавчі та нормативні документи</p> <p>(зверніть увагу на курсив!)</p>	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з</p>

	<p>питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.</p> <p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
<p>Архівні документи</p> <p><i>(зверніть увагу на курсив!)</i></p>	<p>1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
<p>Патенти</p>	<p>1. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
<p>Препринти</p>	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p>
<p>Стандарти</p>	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
<p>Каталоги</p> <p><i>(зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</i></p>	<p>1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p>

	<p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
<p>Бібліографічні показники (зверніть увагу на пробіли між двокрапками)</p>	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с.</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. показч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с.</p> <p>4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856–2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
<p>Частина видання: книги (зверніть увагу на курсив!)</p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>3. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
<p>Частина видання: матеріали конференцій (тези, доповіді) (зверніть увагу на курсив!)</p>	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932–1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали ІІІ регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>

<p>Часткове видання: довідкові видання <i>(зверніть увагу на курсив!)</i></p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Частина видання: продовжувані видання <i>(зверніть увагу на курсив!)</i></p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонки за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
<p>Частина видання: періодичні видання (журнал, газета) <i>(зверніть увагу на курсив!)</i></p>	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
<p>Електронні ресурси <i>(зверніть увагу на курсив!)</i></p>	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p>

3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).   4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

Посилання на фрагменти, згенеровані ChatGPT:

Ось як відповідає на це сам ChatGPT (OpenAI, 2023):

«Якщо ви хочете посилатися на фрагменти, згенеровані мною, варто дотримуватися наступних рекомендацій:

- вкажіть, що фрагмент був згенерований штучним інтелектом. Наприклад: "Згідно з інформацією, згенерованою штучним інтелектом ChatGPT ...";
- посилання вказуєте в квадратних дужках після фрагменту цитування. Наприклад: "Згідно з даними, згенерованими ChatGPT [23], де номер відповідатиме порядковому номеру документа у списку використаних джерел: 23. OpenAI. URL: <https://openai.com/blog/chat-gpt-3-language-generator/>;
- якщо фрагмент згенерований за допомогою конкретної моделі, згадайте її назву. Наприклад: "Згідно з інформацією, згенерованою моделлю GPT-4 [23]. У списку використаних джерел: 23. OpenAI. URL: <https://openai.com/blog/chat-gpt-4-language-generator/>

Список використаних джерел:

1. Open AI (2023). ChatGPT (GPT3.5). URL: <https://openai.com/blog/chat-gpt-3-language-generator>